

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

Eesti lihaturg 2009. aastal

kokkuvõte

Tallinn
Juuni 2010

Töö tellija: Põllumajandusministeerium

Vastutav täitja: Maris Viileberg
Projektigrupi koosseis: Pille Liivaauk

Eesti Konjunkturiinstituut
Rävala 6, 19080 Tallinn
Tel 668 1242
Faks 668 1240
E-mail: eki@ki.ee
<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunkturiinstituut

Sisukord

Sissejuhatus	5
Liha tootmine	7
Lihatööstus	13
Hinnad	23
Väliskaubandus	35
Tarbimine	45
Euroopa Liidu ja maailmaturg	51
Eesti lihaturu prognoos 2010. aastaks	60
Kokkuvõte	61

Sissejuhatus

Töö eesmärgiks on anda ülevaade Eesti lihasektori arengust 2009. aastal ja arengutrendidest lähitulevikus seostatult Euroopa Liidu ja maailmaturu arengutega.

Töös analüüsitakse:

- lihatootmise ja loomade arvu muutusi;
- lihaga isevarustamise taset;
- lihatööstuste tootmiskahtude ja ekspordiks müügi arengut;
- lihatööstuse majandusnäitajate muutusi (realiseerimise netokäive, kasum, kulud, töötajate arv, tootlikkus, investeringud ja väliskapitali osakaal);
- hindade muutusi erinevates müügiahela osades (tootja- hulgi-, ekspordi-, jae- ja EL turu hinnad);
- lihatoodete väliskaubandust riigiti ja tooteliigiti;
- liha tarbimist ja selle muutusi;
- lihatoodete müügiolukorda EL-is ja maailmaturul.

Töös on kasutatud Statistikaameti (SA) põllumajanduse, tööstuse ja väliskaubanduse statistika andmeid ning EKI hinnastatistikat, kaupluste vaatluste ja tarbijaküsitluste andmeid. Euroopa Liidu ja maailmaturu ülevaadete koostamisel on kasutatud: Euroopa Komisjoni raporteid ja memosid, EL erinevate riikide hinnaraporteid ja statistilisi andmeid.

Töö maht on 67 lehekülge.

Kokkuvõte

2006. aastast alates on lihatoodang Eestis kindlalt ületanud 70 tuhande tonni piiri ning kahel viimasel aastal jõudnud juba 80 tuhande tonni lähedale. Esialgsetel andmetel kasvas 2009. aastal lihatoodang 2008. aastaga võrreldes 0,8% ning ulatus 78,5 tuhande tonnini. 2009. aastal vähenes küll nii veise- kui ka sealihatoodang vastavalt 6,5% ja 0,7%, ent kasvas linnuliha ja lambaliha tootmine. Linnuliha toodang suurenes aastaga 15,0% ning jõudis uuesti 2004. aasta salmonelloosipuhangu eelsele tasemele. Lambaliha toodang suurenes küll 60%, kuid reaalsed tootmismahud püsisid endiselt väikesed.

2009. aastal oli liha **siseturu kogumaht** esialgsetel andmetel 93,7 tuhat tonni, mis oli 7,6% väiksem kui aasta tagasi. Sellisel tasemel oli siseturu maht 2004. aastal. Kodumaine lihatoodang kattis siseturu vajadusest 84% (2008.a 77%). Alates 1994. aastast on lihatootmine Eestis väiksem siseturu vajadusest. 2000. aastast alates on isevarustatuse tase taas tõusul. Liha tootmismahu kasv, teisalt aga tarbimise vähenemine kasvatasi 2009. aastal siseturu lihaga isevarustatuse taset 7%-punkti võrra.

Esialgsete arvestuse järgi **tarbiti** möödunud aastal Eestis keskmiselt 69,9 kilogrammi liha ja lihatooteid ühe elaniku kohta aastas (ümberarvestatuna lihaks). Aastaga on tarbimine vähenenud 5,7 kg võrra elaniku kohta, kukkudes 2005. aasta tarbimise tasemele. Vähenes nii sea- kui ka veiseliha tarbimine. Põhjuseks oli jätkuv liha hinna tõus, mis sissetulekute vähenedes muidu niigi hinnatundlikule tarbijale enam jõukohane ei olnud.

Nuumsigade keskmine kokkuostu**hind** oli 2009. aastal Eestis 23.97 kr/kg, mis oli 3,5% madalam kui 2008. aastal. 2009. aastal jätkus ka sealihajae hinna iga-aastane tõus - aastaga kallines sealihakauplustes 2,6%. Turgudel odavnes sealihaga 2,9%. Nii viinerite kui keeduvorsti keskmine jae hind kauplustes tõusis aastaga vastavalt 5,0% ja 8,5% ning hakkliha jae hind 7,4%.

Veiseid osteti Eestis 2009. aastal kokku keskmise hinnaga 27.71 kr/kg, mis oli 2,6% kõrgem 2008. aasta keskmisest hinnast. Veiseliha kallines kauplustes aastaga keskmiselt 4,0%, mis on oluliselt väiksem tõus kui aasta varem. Turgudel säilitas veiseliha jae hind tunamulluse taseme, langedes vaid 0,7%.

Lammaste kokkuostu hind oli 2009. aastal Eestis 3,8% kõrgem kui aasta varem. Jae hind kauplustes oli keskmiselt 138.84 kr/kg-ni ehk 1,0% madalam kui 2008. aastal. Turgudel, kus valdavalt kohalikku lambaliha müüakse, oli aasta keskmine hind 97.00 kr/kg ehk 0,4% kõrgem 2008. aasta keskmisest.

Eesti broileri tootjahind püsis 2009. aastal Euroopa Liidu keskmise hinnaga üsna võrreldaval tasemel. Linnuliha on ainsaks lihaliigiks, mille jae hind eelmisel aastal langes. Broileriliha 2009. aasta keskmiseks jae hinnaks kujunes kauplustes 43.26 kr/kg, mis oli 13,3% madalam 2008. aasta keskmisest jae hinnast ning turgudel maksis broiler keskmiselt 44.85 kr/kg, mis oli 13,4% madalam aastatagusest.

Liha ja lihasaaduste **väliskaubanduse** maht, mis Eestis peale EL-iga liitumist aasta-aastalt kasvas, langes 2009. aastal 2007. aasta tasemele. Liha ja lihatooteid viidi 2009. aastal Eestist välja kokku 758,4 mln krooni eest, mis oli 10,2% vähem kui aasta varem. Lisaks lihale ja lihatoodetele veeti Eestist 435,8 mln krooni eest elussigu ja -veiseid. Elusloomade väljaveokäibe lisandumine kasvatas antud tootegrupi käibe 1,19 mld kroonile. Aastaga ligi 70% kasvanud elusloomade väljavedu kasvatas kogu lihasectori väljaveo rahalise väärtuse 2009. aastal 8,5% suuremaks aastatagusest.

2009. aastal kahanes liha ja lihatoodete väljaveo kõrval ka nende sissevedu. Liha ja lihasaaduste sisseveo maht, mis 2009. aastal oli veidi enam kui 1,3 mld krooni, vähenes aastaga 11,0%. Lihasektori väljaveokäibe oluliselt kiirem kasv sisseveokäibega võrreldes kahandas väliskaubanduse puudujäägi 386,4 mln kroonilt 2008. aastal 135,8 mln kroonile 2009. aastal.

Kõige enam kasvas vorstitoodete sissevedu. Veiseliha import vähenes enam kui kolmandiku võrra.

Kui majanduse tempoka arengu aastatel suurenes Eesti **lihatööstuse** müügitulu üle 10% aastas, siis 2009. aastal kahanes müügitulu esialgsetel hinnangutel 4,9%. Käive langes suurel määral siseturumüügi vähenemise tulemusel. Kui viimastel aastatel on koos kiire müügitulu suurenemisega kasvanud enam-vähem samas proportsioonis ka lihatööstuse kulud, siis alates 2007. aastast on kulud kasvanud tuludest märksa kiiremini ning lihatööstuse kogukasum on hakanud vähenema. Lihatoöstuse kogukulud olid 2009. aastal esialgsetel andmetel 3,68 mld krooni ehk 2,4% väiksemad kui aasta tagasi ning müügitulu 3,66 mld krooni ehk 4,9% väiksem kui 2008. aastal. Seega esialgsetel andmetel lõppes 2009. aasta Eesti lihatööstusele kahjumis. Kulude vähenemist pidurdasid nii tööjõukulude jätkuvalt suhteliselt kõrge tase ning riigi maksupoliitikast tulenenud maksukulu suurenemine, kütuse ja energia hindade tõus.

2009. aasta osutus raskemaks ning majanduslangus sügavamaks, kui oodata osati. Sisemajanduse kogutoodang vähenes 2009. aastal püsivhindades 14,1%. Eesti sisenõudlus vähenes aastaga 23,9%, millest eratarbimine vähenes 18,9% ning investeeritud 34,5%. Kui üldiselt toidukaubad odavnesid 0,4%, siis liha ja lihatoodete hinnad tõusid jätkuvalt. Ehkki tõus oli oluliselt aeglasem kui majandusbuumi aastatel, pärssis see märkimisväärselt tarbimist. Eesti elanikkonna jätkuv vähenemine seab siseturu kasvu otsesesse sõltuvusse elanikkonna ostujõu kasvust. Kuni ei tõuse sissetulekud ning ei vähene tööpuudus, ei ole liha ja lihatoodete tarbimise kasvu ette näha. Siiski 2010. aasta I pooles on juba märke majanduse mõningasest elavnemisest.